

País nevat

“Com si els països del món estigueren dividits en tres blocs: allà on plou i neva raonablement, allà on plou molt i no neva mai, allà on no neva quasi mai i plou poc o no gens. Se suposa que on plou i neva és on funcionen les institucions, els trens són puntuals, la gent s’abriga, i es dediquen a inventar mètodes i màquines.”

He passat uns dies –pocs– vivint enmig de la neu. Enmig de molta neu. Ja sé que això no té res d’especial, i menys en aquestes setmanes d’Europa nevada i congelada. No té res d’especial per als habitants de terres habitualment o anualment nevades, però sí que és especial, extraordinari, per als altres. He tingut neu fins al genoll davant de casa, al petit bancal de la figuera i l’avellaner, i neu a la teulada, dos pams de neu. He tingut molta neu sense haver-la d’anar a buscar, aquesta és la qüestió, que la neu ha vingut a buscar-nos a tota la part del Penyalgosa, l’Alcalatén i el Maestrat, com qui diu a un tir de ballesta de la costa, a molt pocs quilòmetres de la mar i de la plana. I això passa ja tan poques vegades, una nevada de veritat, alta i consistent, que quan passa és una cosa insòlita, un drama i una festa, fins i tot per als antics habitants de la muntanya, que diuen que han vist tantes nevades grans.

Per alguna raó incomprendible, que no expliquen els entesos, sembla que “abans” nevava de veritat gairebé cada any, en aquests poblets i comarques de muntanya. Els vells i no tan vells m’expliquen aquells hiverns quan havien d’eixir de casa per la part alta de la porta (ací gasten portes de fulla partida), quan cavaven trinxeres de més d’un metre pels carrers, i quan per anar d’un poble a un altre havien de fer colles amb pales i aixades per obrir un camí estret. Qui sap si magnifiquen un passat impossible, com en tantes altres coses, però és segur que n’hi ha molt de cert: queien sovint grans nevades, formaven part de la vida, i ara en cauen molt poques. De la mateixa manera que “abans” plovia més, els rius portaven més aigua, les fonts eren més abundants, i eren humides terres que ara són eixutes. Vol dir que “ara” tot va més malament, encara que vivim més bé que mai: és una filosofia del pessimisme històric i universal, climàtic, perfectament compatible amb la cuina de gas, les bones estufes, l’aigua corrent i la pensió garantida. Passant per pobles antics i masos abandonats, m’he imaginat més d’una vegada com devien ser aquells hiverns de neu i de grans freds, en aquestes cases on l’únic espai habitable, entre

novembre i març, era una cuina petita i molt fosca, amb una llar negra sempre encesa. O l’estable, davant mateix de la cuina, amb la calor dels animals i de la palla. La gent vivien mesos i mesos embolicats en mantes, no es despullaven per dormir, a penes es rentaven mitja cara i la punta dels dits, i eixien de casa tan poc com era possible. Feien tot l’hivern olor d’estable i de fum, però no ho sabien. Quan ara, els més vells, recorden el temps de les grans neus, no ho enyoren com un temps feliç. Viuen perfectament sense nevades, amb anoraks i amb estufes de butà.

I tanmateix, a mi m’agradaria habitar un país més nevat. Em fa l’efecte –qui sap si un efecte fals– que en climes més freds i plujosos, de neus més habituals, es crien millor la ciència i la tècnica, les cases són més sòlides i confortables, la gent és més rica i civil, i hi ha més biblioteques i més orquestres de cambra. Deu ser una fascinació que tenim encara les poblacions una mica meridionals, que ens havíem acostumat a veure el confort domèstic, la modernitat industrial i la democràcia associats als països d’hiverns bastant nevats. Com si els països del món estigueren dividits en tres blocs: allà on plou i neva raonablement, allà on plou molt i no neva mai, allà on no neva quasi mai i plou poc o no gens. Se suposa que on plou i neva és on funcionen les institucions, els trens són puntuals, la gent s’abriga, i es dediquen a inventar mètodes i màquines. Fins i tot a Rússia, abans, a la seua manera. On plou molt i mai no neva, és on fa calor tot l’any, no han d’abrigar-se ni fer-se bones cases, viuen a l’aire, i no inventen res, només ballen, conversen i passegen pel bosc tropical o pel carrer. I la resta són gent com nosaltres, mediterranis diversos, de terres mal arruixades, països de pols, on cada hivern implacablement fa fred i sempre és una sorpresa, gent que només hem inventat les religions monoteistes, la pintura i la literatura, el dret romà, i quatre coses més d’utilitat cada dia més dubtosa. El món, la història, i el clima, sempre han estat mal repartits.

De manera que, quan neva prou al meu petit i relativament meridional país, no sé si progressem o anem endarrere. El que és segur és que, al Penyalgosa, són dies d’una indescriptible i efímera bellesa.